

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ
БАЊА ЛУКА
Трг Републике Српске 1

Број: 15.04-96-5/17

Датум: 25.04.2017. године

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, рјешавајући по захтјеву инвеститора „*DSM ELEKTRUS*“ д.о.о. Котор Варош, за издавање еколошке дозволе за МХЕ „ДУБОКА“ на водотоку Дубоки поток, општина Котор Варош, инсталисане снаге 249 kW, а на основу члана 90. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске“, број 71/12 и 79/15), члана 2. Правилника о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12) и члана 190. Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/02, 87/07 и 50/10), д о н о с и

Р Ј Е Ш Е Њ Е

1. Даје се инвеститору „*DSM ELEKTRUS*“ д.о.о. Котор Варош, ЕКОЛОШКА ДОЗВОЛА за МХЕ „ДУБОКА“ на водотоку Дубоки поток, на локацији к.ч. број 2833 к.о. Орахова и к.ч. бр. 2638, 2627, 2624, 71, 3, 10/1 и 10/2 к.о. Грабовица, општина Котор Варош, инсталисане снаге 249 kW.
 2. Погони и постројења за које се издаје еколошка дозвола су:
 - 2.1. Хидроенергетско постројење које чине сљедећи објекти:
 - водозахват тиролског типа, димензија 24,60 x 12,20 m;
 - транспортни цјевовод, дужине око 1780 m;
 - машинска зграда, спратности П (приземље), димензија око 11,10 x 9,20 m;
 3. „*DSM ELEKTRUS*“ д.о.о. Котор Варош дужан је да:
 - 3.1. Испуни основне обавезе заштите животне средине, у складу са чланом 83. Закона о заштити животне средине током рада и престанка рада постројења.
 - 3.2. Примјени мјере ублажавања негативних утицаја на животну средину и мониторинг емисија, током рада и престанка рада постројења, у складу са достављеном документацијом за издавање еколошке дозволе, а посебно:
 - 3.2.1. Мјере за заштиту ваздуха
- За вријеме изградње:
- Код организовања градилишта и извођења радова користити савремену праксу и средства, те користити уређаје, возила и постројења која су, према европским

- стандардима, класификована у категорију са минималним утицајем на ваздух.
- Теретна возила и друга возила, који ће одвозити/довозити грађевински материјал и слично, прије изласка на саобраћајнице очистити од остатака земље која се може наћи на точковима возила, у складу са Законом о основима безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 06/06).
 - Извршити прекривање церадом возила који превозе изразито суви прашинасти материјал, уколико возило иде у јавни саобраћај.
 - Брзину и рад транспортних средстава прилагодити условима пута.
 - Вршити техничке прегледе машина и возила која ће се користити приликом изградње објеката.
 - Обавезно користити нискосумпорна горива као енергенте.
 - Примјенити све мјере током извођења грађевинских радова (ископ, утовар и истовар материјала) за спречавање дисперзије лебдећих честица на локацији, и примјењивати све мјере заштите којима се емисије лебдећих честица доводе у граничне вриједности (оптимална влажност материјала, квашење и орошавање материјала).
 - Редовно одржавати и кvasити приступне и друге градилишне путеве као и манипулативне платое.
 - У циљу оцјене утицаја на стање квалитета ваздуха при извођењу радова на изградњи предметне мале хидроелектране, пратити концентрацију загађујућих материја у ваздуху.

У току експлоатације:

- У току експлоатације предметног постројења нису потребне посебне мјере заштите ваздуха јер је технолошки процес производње електричне енергије такав да нема утицаја на ваздух.

3.2.2. Мјере за заштиту вода и земљишта

У току изградње:

- Није дозвољено извођење радова којим би се реметио или мијењао правац водотока, као ни радови на регулацији ријечиог корита без претходне сагласности надлежних институција.
- За грађевинске раднике на локацији обезбједити покретне преносне еколошке санитарне тоалете, и у сарадњи са надлежном комуналном службом редовно одржавати и празнити.
- На градилиштима и за транспорт опреме и материјала искључиво користити технички исправну механизацију и превозна средства.
- Забрањује се дистрибуција горива на предметном локалитету, због могућности загађења животне средине.
- На предметној локацији поставити посуду за адсорбенс (пиљевина, пијесак, екопор) у случају просипања нафте и нафтних деривата.
- Отпад настао упијањем нафте и нафтних деривата посебно одлагати и третирати као опасан отпад у договору са надлежном службом.

- Успоставити систем адекватног управљања отпадним водама већ у фази организације градилишта тако да се прилазне саобраћајнице и манипулативне површине изграде на начин да буде обезбијеђен одвод површинских вода и прилагођена предвиђеној фреквенцији и терету транспортних возила који ће се кретати на наведеној локацији.
- Добром организацијом и надзором минимизирати могућност инцидентног загађења воде због немарности особља.
- Вишак материјала након изградње предметног постројења не смије се истресати у водоток.
- Површине на локацији редовно чистити и одржавати уредним.
- Прање и одржавање радне механизације не обављати на предметној локацији.
- Обавезно се придржавати смјерница (провођење мјера управљања водног ресурса) и услова који су дати у водној сагласности - дозволи.
- Правилно одлагати комунални отпад (у складу са прописима) до преузимања од стране надлежне комуналне службе.
- Заштитити површине осјетљиве на ерозију средствима стабилизације која спречавају ерозију и наношење еродираниог материјала у водоток, прије свега обале ријеке на којима ће се изводити највећи обим грађевинских радова.
- Предузимати активности у циљу заштите постојеће вегетације.
- У случају појаве ерозивних процеса подузети хитне мјере стабилизације тла.
- Сав материјал од ископа који неће бити употребљен у току грађевинских активности депоновати на за то предвиђеним локацијама и заштићеним од појаве ерозије.
- Предузимати активности у циљу заштите постојеће вегетације.
- Постојећу вегетацију максимално сачувати.
- Квалитетнију земљу из ископа користити за рекултивацију околног земљишта и насипа тако да се сав материјал од ископа који неће бити употребљен у току грађевинских активности депонује на за то предвиђеним локацијама и заштити од ерозије.
- Избјегавати деградацију тла изван пројектом дефинисаног простора, те засјецање нагиба, узимање грађевинског материјала из падина подложних клизању уз примјену најбоље расположиве технологије и инжењерске технике.

У току експлоатације:

- Обезбедити еколошки прихватљив проток, односно правилно управљати испуштањем воде намјењене одржавању еколошког минимума у циљу одржавања живота акватичких заједница, устаљеног режима и квалитета воде низводно од објекта водозавата МХЕ.
- Поштовати водопривредни и биолошки минимум у циљу заштите комплетног екосистема, поготово у супшим периодима, уз његово прањење аутоматским мјерним инструментима.
- Пратити вриједности хидролошких параметара (водостаја, протока) аутоматским водомјерним станицама на локацији водозавата и машинске зграде.
- Квалитет воде по изласку из хидроелектране мора бити бар истог квалитета воде који се у њу упушта.
- Израдити упуства режима рада са посебним приказом за период малих и великих вода.

- Спровоодити мјере заштите воде у сливу уклањањем потенцијалних загађивача, спречавањем деградације обрадивог земљишта, контролом експлоатације шума и извођењем антиерозивних радова.
- Проводити мјере управљања водног ресурса сагласно водној дозволи.
- Правилно уредити привремену депонију плутајућег наноса у смислу позитивних начела заштите животне средине или прикупљени отпад одлагати у намјенске контејнере веће запремине до преузимања сакупљеног отпада од стране надлежне комуналне службе.
- Онемогућити приступ депонији неовлашћеним лицима и спријечити неконтролисано разношење сакупљеног отпада.
- Извршити издвајање корисних компоненти из плутајућег наноса (нпр. дрво).
- Извршити анализу физичко - хемијских параметара муља из таложника у току пробног рада постројења.
- Уколико испуштање муља у водоток Дубоки поток и резултати анализе физичко-хемијских параметара муља указује на могућност негативних утицаја муља на квалитет воде, примјенити другу мјеру збрињавања муља, као што је одлагање муља на санитарној депонији.
- Атмосферске воде са кровних и манипулативних површина водити канализационом мрежом до корита водотока која пролази поред предметне локације, а служи као реципијент атмосферских вода са околног земљишта.
- Испод трансформаторског постројења машинске зграде, као и испод турбине изградити непропусне танкване, уљне базене запремине довољне да могу примити сво евентуално исцурјело турбинско или изолационо уље из трансформатора у машинској згради.
- У циљу заштите квалитете воде предметног водотока, инвеститор је дужан током изградње и рада предметног постројења обавјештавати становништво, постављати писане забране о употреби површинске воде у случају загађења и извјештавати Агенције за воде у Републици Српској о измјењености квалитета воде које су наступиле.
- **Само пречишћене воде испуштати у крајњи реципијент у складу са Правилником о условима испуштања отпадних вода у површинске воде („Службени гласник Републике Српске“, број 44/01).**

3.2.3. Мјере за заштиту од буке

У току изградње:

- Грађевинске радове који производе велику буку изводити у одређеним временским интервалима према прописима и стандардима.
- Забрањено је коришћење грађевинских машина у ноћном периоду и ограничити их на радне сате и дане у седмици.
- Радници на градилишту морају користити заштитну опрему против буке (ушни чепићи и штитници за уши).
- У случају да поједине машине прекорачују дозвољене вриједности нивоа буке не користити их, односно користити технички исправну механизацију.
- Користити машине са смањеном емисијом буке у животну средину и извршити подизање зеленог појаса, уз правилан одабир и диспозицију вегетације у циљу формирања заштитних баријера.

У току експлоатације:

- У циљу спречавања емисије прекомјерне буке из објекта редовно пратити исправност и одржавати техничке стандарде инсталиране опреме и уређаја.
- Машинска зграда као највећи извор буке мора бити звучно изолована тако да спријечи ширење буке у животну средину.
- Нису потребне посебне мјере заштите становништва од буке у периоду експлоатације, а у току ремонта радници морају користити заштитна средства ради заштите од буке.

3.2.4. Мјере за управљање отпадом

- Најстроже је забрањено депоновање било које врсте отпада на предметној локацији.
- Сав вишак земље, настао у фази припреме терена уклонити са локације и депоновати на мјесто и под условима које утврди надлежна комунална служба.
- Отпад прикупљати и класификовати према Каталогу отпада („Службени гласник Републике Српске“, број 19/15), и збрињавати га са овлашћеном институцијом.
- Селектовано сакупљати грађевински и комунални отпад.
- На локалитету поставити довољан број контејнера за сакупљање комуналног отпада, а затим одвозити у сарадњи са комуналним предузећем у складу са уговором о сарадњи.
- Искориштене нафтне деривате (уља и мазива) сакупљати и складиштити у металну бурад, заштићену од атмосферског утицаја и приступа неовлашћених лица, до збрињавања са овлашћеном институцијом.
- Редовно контролисати уљну јаму, лоцирану испод трансформатора, да није дошло до процуривања из истог.
- У случају појаве уља у уљној јами, исту очистити, и отпад збринуту у складу са Правилником о начину складиштења, паковања и обиљежавања опасног отпада („Службени гласник Републике Српске“, број 49/15), као и извршити замјену трансформатора.
- Придржавати се Плана управљања отпадом припремљеним у складу са чл. 22. Закона о управљању отпадом („Службени гласник Републике Српске“, број 111/13 и 106/15).
- **Уговоре са овлашћеним институцијама за збрињавање отпада, у складу са Каталогом отпада („Службени гласник Републике Српске“, број 19/15), закључити у складу са Правилником о условима за пренос обавеза управљања отпадом са произвођача и продавца на одговорно лице система за прикупљање отпада („Службени гласник Републике Српске“, број 118/05).**

3.2.5. Мјере за заштиту флоре и фауне

У току изградње:

- У току грађења водозаврата искрчити сву вегетацију са површина на којима ће се градити објекти.
- У циљу заштите вегетације и непотребног уништавања биљног фонда на овом подручју неопходно је ограничити крчење вегетације и кретање грађевинских машина, механизације и транспортних средстава искључиво у простору одобреном по Главном пројекту.

- У циљу заштите фауне и њеног што мањег узнемиравања користити технички исправну механизацију са што мањим степеном емисије штетних продуката сагоријевања, буке и вибрације, те организацијом градилишта и фазним начином изградње водозахвата омогућити пролазе, приступе појилиштима, хранилиштима и сл.
- Што већи дио објекта реализовати у кориту за велике воде тј. на сувом, а затим у маловодном дијелу године под заштитом привремених загата, а затим реализовати дио објекта који се налази у почетном дијелу корита.
- Због заштите рибљих врста организација градилишта се мора обавити уз сљедеће услове:
 1. Радови унутар водотока морају се обављати тако да се избјегава замућивање воде у што већој мјери, јер је посљедица замућења воде смањење количине раствореног кисеоника у води што може имати велике посљедице по живи свијет водотока.
 2. Због наведеног радове унутар водотока, који доводе до замућења воде изводити у етапама и то тако да се прекида са радовима до потпуног избистрења водотока, више пута у току радног сата.
 3. Све вријеме током грађења мора се обезбједити несметана проточност корита како не би биле угрожене рибе на низводним дионицама.
 4. Све активности на градилишту које имају интеракције са рибљим популацијама морају се обављати у кординацији с риболовачком организацијом и инспектором за екологију.
 5. Приликом извођења радова, а и у фази пројектовања, посебну пажњу треба посветити могућим рјешењима миграције риба (рибље стазе, рибљи лифтови и методе порибљавања).
 6. Придржавати се свих мјера заштите вода, јер оне уједно представљају и мјере за заштиту акватичних организама.
 7. Придржавати се мјера заштите загађења ваздуха, јер оне уједно представљају и мјере заштите флоре и фауне.
- У случају евидентне штете по рибљи фонд и друге акватичне организме, а који настану као посљедица извођења радова на предметној локацији, одговорно лице је обавезно извршити надокнаду и урадити програм санације екосистема сходно Закону о рибарству и Закону о заштити природе.

У току експлоатације:

- На објекту водозахвата предвидјети објекте за прелаз риба тзв. рибље стазе, чиме ће се обезбједити несметана лонгитудинална миграцију риба (несметани прелаз из једне акваторије у другу).
- Одржавати рибље стазе проходним.
- Приступ тим објектима мора да буде физичким препрекама онемогућен несавјесним појединцима, који би могли да злоупотребе те објекте за криволов.
- Вршити мониторинг рибљих популација.
- У сарадњи са локалним риболовачким друштвом континуирано пратити стање рибље популације у низводном и узводном дијелу водотока и узети активно учешће у порибљавању, тј. обнављању рибљег фонда аутохтоним врстама.

- Евентуалне поремећаје природне равнотеже природног прираста пратити и одржавати на оптимуму (однос салмоноидних и ципринидних врста риба и слично).
- Одржавати систем за спречавање продирања риба у предметно постројење.
- Одабрати турбине са заштитом за рибе (концепција: одвраћање риба од кретања у правцу турбина), што је према савременим стандардима изградње таквих објеката у земљама са највишим захтјевима очувања еколошког окружења.
- Конструктивно-архитектонским рјешењима водозавхвата, таложника и водне коморе, прије доводног цјевовода, ријешити улазак рибље млађи у систем мале хидроелектране.
- На преградним мјестима изградити тзв. објекте који ће омогућавати, еколошки прихватљив проток који се утврђује на основу хидролошких особина водног тијела за карактеристичне сезоне, као и минимални средњи мјесечни проток деведесетпетпостотне обезбеђености, на основу члана 65. Закон о водама, тако да се у току експлоатације овог хидроенергетског објекта безусловно поштује водоводни и биолошки минимум у циљу заштите цијелог екосистема, поготово у сушном периоду, те проводити мјере управљања водним ресурсима, сагласно водној дозволи.
- У погледу заштите флоре и фауне, као и цјелокупног акватичног екосистема водотока Дубоки поток, дефинисати објекте, параметре и локалитете за успостављање трајног мониторинга, како у току извођења радова, тако и у фази експлоатације, у оквиру којег детаљно описати мјере заштите вода, шума и земљишта.

3.2.6. Мјере за заштиту пејзажа

У току изградње:

- Ограничити крчење и скидање вегетације само на површинама гдје је то неопходно.
- Објекти МХЕ (машинска зграда) мора да буду минималних габарита у којима је могуће развити предвиђени процес производње.
- Пројектом прилагодити материјализацију објеката МХЕ (у спољној обради избегавати употребу видљивог бетона, лима, пластичних материјала и сл.), а за облагање предвидјети природне материјале (камен, дрво) како би се објекат уклопио у природно окружење.
- Послије завршетка изградње објекта спровести мјере рекултивације и санације терена на начин да подсјећа на првобитно стање.
- Око главних преградних објеката, простор хортикултурно уредити на начин да се визуелно оплемени.
- Обале предметне локације уредити и фитосанационо обезбједити ради што складнијег уклапања објекта у окружење.
- Одржавати зелени појас у функцији смањења негативног утицаја на пејзаж.
- Трасе будућих далековода којима ће МХЕ бити спојена са главним водовима електроенергетског система морају бити пројектовани уз минимално нарушавање природних и амбијенталних вриједности.
- Новоизграђени цјевовод укопати, а канал вратити у првобитно стање, а за стабилизацију корита користити биолошке методе за осигурање обала.

- При пројектовању предвидјети максимално коришћење постојећих приступних путева који се након завршетка радова морају вратити у првобитно стање.
- Сав вишак земље, настао у фази припреме терена, уклонити са локације и депоновати на мјесто и под условима које утврди надлежна комунална служба.
- Није дозвољено извођење радова којим би се реметио или мијењао правац водотока, као ни радови на регулацији ријечног корита без претходне сагласности надлежних институција.
- Забрањује се извођење било којих других радова осим предвиђених пројектом.

У току експлоатације:

- Вршити уређење и одржавање чистоће обала и површинских вода чиме ће се допринјети уклапању и прихватљивости објекта система у простору.
- Имплементирати квалитетни пројекат пошумљавања уз искључиво уношење аутохтоних врста са развијеним корјеновим системом, а који би истовремено обезбједио противерозиону заштиту и добро уклапање и прихватљивост новоформираних објеката у амбијенталну цјелину.

3.2.7. Мјере за заштиту здравља људи

- Постављањем писаних забрана обавјестити становништво о забрани употребе површинске воде за пиће.
- Инвеститор је дужан обезбиједити и вршити редован годишњи мониторинг са акредитованим Центром за зрачење Института за јавно здравство Републике Српске, како би се обезбиједило праћење нивоа и јачине електромагнетних зрачења.
- Током градње радницама обезбиједити лична и колективна заштита на раду и здравствена заштита у надлежној здравственој установи.
- У случају да вода у санитарним чворовима није хигијенски исправна у складу са законским регулативом, обавезно мора стајати натпис „Вода није за пиће“, а запосленима обезбиједити хигијенски исправну воду за пиће.
- Разрадити сценарије за потенцијална ванредна стања (људски фактор, елементарне непогоде мањих и већих размјера) и предложити мјере смањења негативних посљедица по животну средину и здравље становништва који морају бити комплементарни са општинским плановима за елементарне непогоде и спрјечавање разорних посљедица по становништво и заједницу уопште.
- Разрадити посебан план вертикалне и хоризонталне одговорности у случају настанка било које врсте инцидента и предложити мјере превенције.

3.2.8. Мјере за заштиту културно – историјског и природног наслеђа

- Уколико се у току радова наиђе на археолошки локалитет, а за који се претпоставља да има статус културног добра, о томе обавијестити Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа и предузети све мјере како се културно добро не би оштетило до доласка овлашћеног лица (члан 82. Закона о културним добрима, „Службени гласник Републике Српске“, број 11/95).
- Уколико се у току радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког или минералошко-петрографског поријекла, а за које се претпоставља да има статус споменика природе, обавијестити Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа и предузети све мјере како се

природно добро не би оштетило до доласка овлашћеног лица (Закон о заштити природе „Службени гласник Републике Српске“, број 20/14).

3.2.9. Мјере које се предузимају у случају инцидентних ситуација

- Приликом градње објеката мале хидроелектране прибавити атесте свих материјала који се уграђују у наведени објекат.
- За извођење радова на изградњи објекта обезбиједити стручни кадар који посједује верификацију издату од надлежне институције.
- Приликом пројектовања, градње и функционисања поменутог објекта примјенити сва законска рјешења из области заштите од пожара како у области грађевинарства, тако и у области електро и машинских инсталација, а на изведено стање прибавити атесте од овлаштене институције.
- У случају пробоја и истицања трансформаторског уља предвидјети изградњу бетонске уљне јаме која може да прими сву количину уља без расипања у случају екстремног истицања.
- На градилишту располагати са неутрализирајућим средствима за евентуално проливена горива и мазива.
- У сврху заштите од пожара стално проводити мјере заштите од пожара, имати исправна средства за заштиту од пожара и оспособити људе за поступање у случају пожара, а све у складу са Законом о заштити од пожара („Службени гласник Републике Српске“, број 74/12).
- Уколико се изградњом објекта појави било који негативан утицај на здравље људи и животну средину обавезно извршити обавјештавање у складу са одредбама Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске“, број 71/12) и надлежностима Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске.
- Током експлоатације постројења поштовати гарантовани еколошки минимум, један од круцијалних фактора заштите цијелог екосистема, нарочито у сушном периоду.
- У случају ниског водостаја који би могао прво угрозити утврђени технолошки минимум турбине, обуставити рад МХЕ, односно успоставити мониторинг система режима вода и система интерног надзора и обезбедити безусловно осигурање испуштања гарантованог еколошког и биолошког минимума, те проводити мјере управљања водним ресурсом.

3.2.10. Мјере након затварања и престанка рада постројења

- Локације постројења вратити у задовољавајуће стање, уклонити сав материјал и терен локације потпуно рекултивисати (затравити, нанијети слој хумуса и озеленити предметну површину).
- Отпад настао у случају затварања и престанка рада постројења збринути на прописан начин.

- 3.3. Одговорно лице је дужно да предузме и остале активности и мјере за смањење утицаја на животну средину из предметног комплекса, а које су наведене у Доказима уз захтјев за издавање еколошке дозволе.

4. Приликом изградње предметног постројења или рада постројења не смију се прекорачити граничне вриједности за загађујуће материје и то:

4.1. Вриједности квалитета ваздуха морају бити усклађене са граничним вриједностима нивоа загађујућих материја у ваздуху утврђене Уредбом о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12).

Граничне вриједности, толерантне вриједности и граница толеранције за заштиту здравља људи за сумпор-диоксид, азот-диоксид, суспендоване честице (PM₁₀, PM_{2.5}), олово, бензен и угљен-моноксид:

Период узимања средње вриједности мјерења	Гранична вриједност	Граница толеранције	Толерантна вриједност
Сумпор-диоксид			
Један сат	350 µg/m ³	150 µg/m ³	500 µg/m ³
Један дан	125 µg/m ³	-	125 µg/m ³
Календарска година	50 µg/m ³	-	50 µg/m ³
Азот-диоксид			
Један сат	150 µg/m ³	75 µg/m ³	225 µg/m ³
Један дан	85 µg/m ³	40 µg/m ³	125 µg/m ³
Календарска година	40 µg/m ³	20 µg/m ³	60 µg/m ³
Суспендоване честице PM₁₀			
Један дан	50 µg/m ³	25 µg/m ³	75 µg/m ³
Календарска година	40 µg/m ³	8 µg/m ³	48 µg/m ³
Суспендоване честице PM_{2.5} СТАДИЈУМ 1			
Календарска година	25 µg/m ³	5 µg/m ³	30 µg/m ³
Суспендоване честице PM_{2.5} СТАДИЈУМ 2			
Календарска година	20 µg/m ³	-	20 µg/m ³
Олово			
Један дан	1 µg/m ³	-	1 µg/m ³
Календарска година	0,5 µg/m ³	0,5 µg/m ³	1 µg/m ³
Бензен			
Календарска година	5 µg/m ³	3 µg/m ³	8 µg/m ³
Угљен-моноксид			
Максимална дневна осмочасовна средња вриједност	10 mg/m ³	6 mg/m ³	16 mg/m ³
Један дан	5 mg/m ³	5 mg/m ³	10 mg/m ³
Календарска година	3 mg/m ³	-	3 mg/m ³

Циљна вриједност за суспендоване честице PM_{2.5}

Период узимања средње вриједности мјерења	Циљна вриједност
Календарска година	25 µg/m ³

Циљна вриједност за приземни озон

Циљ	Период рачунања просјечне вриједности	Циљна вриједност
Заштита здравља људи	Максимална дневна осмочасовна средња вриједност	120 µg/m ³
Заштита вегетације	Од маја до јула	18 000 µg/m ³

Циљна вриједност за арсен, кадмијум, никл и бензо(а)пирен

Загађујућа материја	Циљна вриједност
Арсен	6 ng/m ³
Кадмијум	5 ng/m ³
Никл	20 ng/m ³
Бензо(а)пирен	1 ng/m ³

4.2. Дозвољени нивои вањске буке према Правилнику о дозвољеним границама интензитета звука и шума („Сл. лист СРБих“, број 46/89):

Подручје (зона)	Намјена подручја	Највиши дозвољени ниво вањске буке (dBA)			
		Еквивалентни нивои		Вршни нивои	
		дан	ноћ	L ₁₀	L ₁
I	Болничко, љечилишно	45	40	55	60
II	Туристичко, рекреацијска, опоравилишно	50	40	60	65
III	Чисто стамбено, васпитно-образовне и здравствене институције, јавне зелене и рекреацијске површине	55	45	65	70
IV	Трговачко, пословно, стамбено и стамбено уз саобраћајне коридоре, складишта без тешког транспорта	60	50	70	75
V	Пословно, управно, трговачко, занатско, сервисно (комунални сервис)	65	60	75	80
VI	Индустријско, складишно, сервисно и саобраћајно без станова	70	70	80	85

Дјеловање буке изван локације постројења не смије да прелази дозвољену границу за другу зону утврђену према намјени подручја (у Доказима се наводи да у близини предметне локације нема изграђених здравствених, стамбених, пословних, спортско-рекреационих, културних, вјерских објеката, школа и дјечијих вртића).

4.3. Граничне вриједности за квалитет воде, у складу са Правилником о условима испуштања отпадних вода у површинске воде („Службени гласник Републике Српске“, број 44/01):

Редни број	Параметар	Јединица мере	Гранична вредност
1.	Температура воде	°C	30
2.	pH		6,5-9,0
3.	Алкалитет	mg. CaCO ³ /l	-
4.	Електропроводљивост	μS/cm	-
5.	Остатак испарења-укупни	mg/l	-
6.	Остатак-нефилтрабилни	mg/l	35
7.	Остатак-филтрабилни	mg/l	-
8.	Суспендоване материје по <i>Imhoff-u</i>	ml taloga/l	0,5
9.	Растворени кисеоник	mg/l	-
		% засићења	
10.	НРК	mg/l	125
11.	ВРК ₅	mg/l	25
12.	Амонијачни азот	mg/l	10
	Амонијак	mg/l	-
13.	Нитритни азот	mg/l	1
14.	Нитратни азот	mg/l	10
15.	Укупни азот	mg/l	15
16.	Укупни фосфор	mg/l	3
17.	Масти и уља	mg/l	-
18.	Гвожђе	mg/l	2 000
19.	Кадмијум	mg/l	10
20.	Манган	mg/l	500
21.	Никл	mg/l	10
22.	Олово	mg/l	10
23.	Укупни хром	mg/l	100
24.	Цинк	mg/l	1 000

Параметри и класе квалитета површинских вода:

Параметар	Класа квалитета површинских вода				
	I	II	III	IV	V
рН – вриједност	6,8–8,5	6,8–8,8	6,5-9,0	6,5–9,5	<6,5;>9,5
Алкалитет, као CaCO ₃ g/m ³	>175	175-150	150-100	100-50	<50
Укупна тврдоћа, као CaCO ₃ , g/m ³	>160	160-140	140-100	100-70	<70
Електропроводљивост, μS/cm	<400	400-600	600-800	800-1500	>1500
Укупне чврсте материје, g/m ³	<300	300-350	350-450	450-600	>600
Укупне сусп.материје, g/m ³	<2	2-5	5-10	10-15	>15
Растворени кисеоник, g/m ³	>7	7-6	6-4	4-3	<3
Засићеност кисеоником, %	80-100	80-70	70-50	50-20	<20
Презасићеност кисеоником		110-120	120-130	130-150	>150
БПК5 при 20°C, g O ₂ /m ³	<2	2-4	4-7	7-15	>15
ХПК из KMnO ₄ , g O ₂ /m ³	<6	6-10	10-15	15-30	>30
Амонијачни азот, g/m ³	<0,1	0,1-0,2	0,2-0,4	0,4-1,0	>1,0
Нитритни азот, g/m ³	<0,01	0,01-0,03	0,03-0,05	0,05-0,2	>0,2
Нитратни азот, g/m ³	<1	1-6	6-12	12-30	>30
Фосфор, g/m ³	<0,01	0,01-0,03	0,03-0,05	0,05-0,1	>0,1
РАН, mg/m ³	<0,1	0,1-0,2	0,1-0,2	0,2-0,5	>0,5
PCBs, mg/m ³	<0,01	<0,02	0,02-0,04	0,04-0,06	>0,06
Фенолни индекс, mg/m ³	<1	1-3	3-5	5-10	>10
Минерална уља, mg/m ³	<10	10-20	20-50	50-100	>100
Детерџенти, mg/m ³	<100	100-200	200-300	300-500	>500
Гвожђе, mg/m ³	<100	100-200	200-500	500-1000	>1000
Манган, mg/m ³	<50	50-100	100-200	200-400	>400
Олово, mg/m ³	<0,1	0,1-0,5	0,5-2	2-5	>5
Калијум, mg/m ³	-	0,05-1	1-2	2-5	>5
Арсен, mg/m ³	<10	10-20	20-40	50-70	>70
Укупни хром, mg/m ³	<5	5-15	15-30	30-50	>50
Сулфати, g/m ³	<50	50-75	75-100	100-150	>150
Хлориди, g/m ³	<20	20-40	40-100	100-200	>200
Флуориди, g/m ³	<0,5	0,5-0,7	0,7-1,0	1,0-1,7	>1,7
Укупни колиформи, N/100ml	<50	50-5000	5*103- 5*104	5*104- 5*105	>105

5. Мониторинг

5.1. Одговорно лице постројења дужно је проводити мониторинг загађујућих материја на сљедећи начин:

Опис мјера	Учесталост
<p>Организовати обуку свих запослених и водити записе о обуци и подизању свијести запослених о унапређењу радних процедура у циљу превенције загађивања.</p>	<p>Сваких 6 мјесеци</p>
<p>Водити дневник у који се уписују подаци важни за рад објеката, а нарочито подаци о количини и начину депоновања продукваног отпада и потрошњи воде. Саставни дио дневника мора бити: документација о техничко – технолошкој опремљености објеката, количини потрошене воде и електричне енергије, подаци о годишњој количини отпада и о предузетим мјерама по захтјевима из еколошке дозволе и евентуално по захтјевима инспекције за заштиту животне средине и водопривредне инспекције.</p>	<p>Мјесечно и годишње</p>
<p>Сатове за електричну енергију на локацији објекта редовно читавати и записивати податке. Вршити редовне анализе података о утрошку енергије, пратити ефекте спровођења активности и мјера из Плана у погледу смањења утрошка, те водити записе о овоме. Анализирати и економске ефекте постигнуте смањењем утрошка кроз накнаде које се плаћају.</p>	<p>Сваки мјесец</p>
<p>Направити сумарни извјештај о свим претходно наведеним мјерама за мониторинг настанка отпада и емисија.</p>	<p>Једном годишње</p>

МХЕ „ДУБОКА“		План мониторинга	
	Аспект животне средине	Закон/Пропис	Учесталост
1.	МОНИТОРИНГ ЕМИСИЈЕ БУКЕ	Правилник о дозвољеним границама интензитета звука и шума („Службени лист БиХ“, број 46/89).	Једном у току изградње постројења. Једном у три године у току експлоатације.
2.	МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ	Правилник о условима за испуштање отпадних вода у површинске воде („Службени гласник Републике Српске“, број 44/01).	Једном за вријеме извођења грађевинских радова, по један узорак прије и послије захвата грађевинских радова. Два пута годишње у току експлоатације (након ремонта постројења или чишћења водозахвата).
	МОНИТОРИНГ ЕКОЛОШКИ ПРИХВАТЉИВОГ ПРОТОКА	Закон о водама („Службени гласник Републике Српске“, број 50/06).	Континуирано.
3.	МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА	Уредба о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12).	Једном у току изградње постројења. За вријеме експлоатације по захтјеву надлежног инспектора.
4.	МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА	Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту и у води за наводњавање и методама за њихово испитивање („Службени гласник Републике Српске“, број 56/16).	У случају инцидентних ситуација.
5.	МОНИТОРИНГ ПРАЋЕЊА НИВОА И ЈАЧИНЕ ЕЛЕКТРОМАГНЕТНОГ ЗРАЧЕЊА	Правилник о изворима нејонизујућег зрачења од посебног интереса („Службени гласник Републике Српске“ број 112/05) Правилник о заштити од електромагнетских поља до 300 GHz („Службени гласник Републике Српске“, број 112/05).	Једном годишње за вријеме експлоатације.
7.	МОНИТОРИНГ СТАЊА ОТПАДНИХ МАТЕРИЈА	Закон о управљању отпадом („Службени гласник Републике Српске“, број 111/13). Правилник о категорији, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник републике Српске“, број 19/15).	Према Плану управљања отпадом

5.2. Инвеститор је дужан мониторинг вршити путем овлашћене институције, а извјештаје о извршеном мониторингу достављати надлежном еколошком инспектору.

5.3. Инвеститор је дужан без одлагања пријавити надлежном органу сваку случајну или непредвиђену незгоду или инцидент који значајно утиче на животну средину.

5.4. Одговорно лице постројења дужно је поступати по члану 8. Правилника о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача („Службени гласник Републике Српске“, број 92/07) и о томе извјештавати Републички хидрометеоролошки завод Републике Српске.

6. Саставни дио овог рјешења чине „Докази уз захтјев за издавање еколошке дозволе» израђени од овлашћене институције „ЕКОДОЗВОЛА“ д.о.о. Бања Лука.

7. Накнада за издавање еколошке дозволе обрачуната је и уплаћена у износу од 150,00 КМ.

8. Еколошка дозвола се издаје на период од пет година.

9. Министарство може извршити ванредну ревизију еколошке дозволе у случајевима утврђеним чл. 95. став 1. Закона о заштити животне средине.

Образложење

Дана 20.01.2017. године инвеститор „*DSM ELEKTRUS*“ д.о.о. Котор Варош, поднио је Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске захтјев за издавање еколошке дозволе за МХЕ „ДУБОКА“ на водотоку Дубоки поток, на локацији к.ч. број 2833 к.о. Орахова и к.ч. бр. 2638, 2627, 2624, 71, 3, 10/1 и 10/2 к.о. Грабовица, општина Котор Варош, инсталисане снаге 249 kW.

У складу с одредбом члана 85. Закона о заштити животне средине, уз захтјев су приложени Докази, које је према истој одредби израђени од „ЕКОДОЗВОЛА“ д.о.о. Бања Лука, институције овлашћене од овог Министарства за обављање дјелатности из области заштите животне средине.

Докази поднијети уз захтјев садрже елементе које прописује члан 85. став 1. Закона о заштити животне средине.

Уз Доказе прописане чланом 85. став 1. Закона о заштити животне средине приложено је Рјешење овог Министарства, број 15.04-96-52/16 од 21.06.2016. године, којим носилац пројекта „*DSM ELEKTRUS*“ д.о.о. Котор Варош није обавезан спроводити процјену утицаја нити прибавити Студију утицаја на животну средину за МХЕ „ДУБОКА“ на водотоку Дубоки поток, општина Котор Варош. Такође, приложени су и Локацијски услови за изградњу предметне мале хидроелектране, број 04/3-364-20/16 од 12.01.2017. године,

издати од Одјељења за просторно уређење и стамбено – комуналне послове општине Котор Варош.

Основни елементи предметне МХЕ су: водозахват, транспортни цјевовод и машинска зграда.

Водозахват је смјештен на дијеловима земљишних парцела означених као к.ч. 2833, К.О. Орахова и к.ч. 2638, К.О. Грабовица, на водотоку Дубоки поток. Планирано је да водозахват буде димензија 24,60 x 12,20 m. Захват воде се врши на дну „Тиролским“ захватом и главном таложницом, одакле ће се упуштати у цјевовод под притиском и одводити према машинској згради. Планирано је да се улазна грађевина укопа у земљу и буде неправилног облика, грађена од армираног бетона, као и покривена бетонским плочама. Објекат водозавата треба да садржи: табласти затварач, челичну решетку, цјевовод за пражњење (одливање) коморе и водостански прелив са долазним (уливним) цјевоводом. Тачне димензије улазне грађевине (водозавата) биће дефинисане техничком документацијом. Планирана траса постављања транспортног цјевовода је дуж постојећег пута (од водозавата до машинске зграде) у дужини од око 1780 m и профила Ø 550 mm. Траса цјевовода је у константном паду, а укупни пад од водозавата до машинске зграде је око 107 m. Цјевовод ће бити укопан на дубини која ће бити одређена пројектном документацијом, тако да неће бити видљив у простору, чиме је искључена и могућност деградације пејзажних карактеристика овог подручја. Локација за изградњу машинске зграде планирана је на земљишту означеном као к.ч. 10/2 К.О. Грабовица и налази се непосредно уз водоток Дубоки поток. Планирано је да машинска зграда буде димензија око 11,10 x 9,20 m, спратности П, али тачне димензије ће бити дефинисане техничком документацијом у зависности од избора опреме. Приступ парцели на којој је планирана машинска зграда биће детаљно дефинисана у главном пројекту. У објекту машинске зграде налази се и одговарајућа дизалица која је потребна за извођење свих грађевинско – занатских радова, да се смјести и угради сва потребна опрема (машинска и електроопрема за рад), а све у складу са важећим прописима и стандардима за изградњу и рад ове врсте постројења и у складу са техничком документацијом. Објекат машинске зграде треба да садржи: хидроагрегат, вертикалну Пелтон турбину, синхрони, самопобудни генератор без честица који се спреже директно на осовини турбине, расклопна опрема и мрежни трансформатор за прикључак на дистрибутивни далековод.

Предметној локацији се приступа са шумског, неасвалтираног, приступног пута. Локација водозавата се налази на простору гдје нема насељених стамбених објеката. Околне парцеле чини шумско и пољопривредно земљиште.

У близини предметне локације нема изграђених: здравствених, стамбених, пословних, спортско рекреационих, културних, вјерских објеката, школа и дјечијих вртића.

Водоснабдјевање предметног објекта мале хидроелектране за санитарне потребе није предвиђено, обзиром да ће рад објекта бити потпуно аутоматизован и оспособљен за рад без посаде. У окружењу нема изграђене канализационе мреже.

На локацији за изградњу мале хидроелектране МХЕ „ДУБОКА“ не постоји електроенергетска инфраструктура која би ометала извођење планираних радова.

У окружењу нема изграђене топлификационе мреже.

На предметној локацији не постоји телекомуникациона инфраструктура која би ометала планирану изградњу. У близини предметне локације изграђена је телекомуникациона мрежа.

У приложеној документацији је наведено да ће се утицаји огледати кроз утицаје у периоду изградње и утицаје у току експлоатације МХЕ.

Утицај на воде у току припреме и изградње захвата:

- У току изградње водозахвата, привремено може да дође до замућености воде услед радова на ископу у кориту ријеке, као и на обалама, затим у току насипања и уградње материјала. Такође, може да дође до спирања разних материјала који се користе на градилишту.
- У површинске и подземне воде могу доспјети одређене количине суспендованих честица приликом извођења земљаних радова (ископа, насипања и депоновања), као и опасне отпадне материје из грађевинских машина и возила услед њихове неисправности, као и немарности запосленог особља.
- У току извођења грађевинских радова низводно од локације водозахвата може доћи до замућења воде. Замућење воде доводи до смањења кисеоника раствореног у води што може врло неповољно да утиче на ихтиофауну тог дијела водотока Дубоки поток.
- Отпадне материје, машинско уље, гориво и сл. могу бити расуте због неисправности грађевинских машина и возила или немарности особља и да . Из тих разлога неопходно је предвидјети мјере заштите при руковању разним машинским уљима и мазивима, нафтним дериватима као и сакупљање уља и мазива уз спречавање било каквог угрожавања околне флоре и фауне.
- Док трају грађевински радови унутар водотока у току изградње водозахвата, таложнице и др., може доћи до поремећаја еколошких услова и миграционих путева малобројних акватичних организама.

Настајање отпада

- Током грађења објеката настаће различите врсте отпада (отпадна уља, различита амбалажа, жељезо, мијешани метали, остаци грађевинског материјала) који могу оптеретити животну средину, уколико се не осигура правилно управљање отпадом.

Утицаји на ваздух

- У ближој околини захвата, у погледу утицаја на ваздух, најзначајнија може бити емисија прашине која је дијелом посљедица грађевинских радова (чишћење терена, ископавање, насипавање и др.), а дијелом настаје дизањем прашине с тла услед кретања грађевинских машина и возила. Емисија прашине због грађевинских радова на локацији варираће из дана у дан, зависно од типа и интензитета грађевинских радова, те метеоролошких фактора.
- Такође, за вријеме извођења радова ће се јавити повећана емисија продуката сагоријевања гасова из радних машина, велике запремине мотора који ће радити више сати на дан у континуитету.
- **У току експлоатације предметног постројења** до смањења водотока Дубоки поток долазиће на дијелу тока гдје се вода усмјерава путем цјевовода од водозахвата до турбине (машинске зграде).
- Код одвијања технолошког процеса рада јављаће се технолошке и атмосферске отпадне воде.
- Незагађене технолошке воде настају након изласка воде из турбине и оне се одводном водом одводе у корито ријеке Дубоки поток низводно од машинске зграде.

- Атмосферске воде се јављају са кровних и манипулативних површина и одводе се у ријеку Дубоки поток.
- На предметној локацији, не очекује се загађење земљишта.
- Највећи проблем утицаја буке приликом кориштења предметног постројења мале хидроелектране потиче из бучних дијелова опреме постројења (турбина, генератор, трансформатор), која се може кретати до 70 dB(A), зависно од произвођача опреме. С обзиром да се турбина налази испод машинске зграде, ширење буке ван машинске зграде је занемариво. Генератор и трансформатор производе занемариву количину буке.

Надаље, у складу с одредбом члана 85. Закона о заштити животне средине у дневном листу „*Blic*“, дана 01.02.2017. године објављено је обавјештење о поднесеном захтјеву за издавање еколошке дозволе, а документација је достављена општини Котор Варош, дана 27.01.2017. године, ради увида заинтересоване јавности.

За вријеме трајања јавног увида, овом Министарству је дана 21.02.2017. године, достављено мишљење Центра за животну средину у којем су дате опште и специфичне примједбе на Доказе уз захтјев за издавање еколошке дозволе за МХЕ „Дубока“.

Опште и специфичне примједбе на Доказе уз захтјев за издавање еколошке дозволе односиле су се на:

- климатске карактеристике,
- хидролошке карактеристике подручја,
- утицаје на животну средину током припреме и изградње захвата, утицаје на земљиште и воде,
- опис извора емисија из постројења,
- емисије у животну средину током експлоатације постројења, емисија у водна тијела и земљиште,
- мјере смањења негативног утицаја на воде и земљиште током грађења постројења,
- мјере заштите флоре и фауне током градње и током експлоатације објекта.

Разматрајући примједбе, ово Министарство је утврдило да су исте основане те да је неопходно извршити употпуну Доказа са прецизним одговором на све наведене примједбе, што је и учињено у остављеном року за употпуну.

Наиме, поступајући по обавијести Министарства, одговорно лице „*DSM ELEKTRUS*“ д.о.о. Котор Варош доставио је допуну Доказа уз захтјев за издавање еколошке дозволе за малу хидроелектрану „Дубока“ на водотоку Дубоки поток, општина Котор Варош, инсталисане снаге 249 kW. Употпуна предметних Доказа уз захтјев за издавање еколошке дозволе извршена је путем институције овлаштена од стране овог Министарства за обављање дјелатности из области заштите животне средине „ЕКОДОЗВОЛА“ д.о.о. Бања Лука. Допуњени докази садрже опширне и конкретне одговоре на све за примљене и напријед наведене опште и специфичне примједбе, а које се односе на животну средину. У складу са овом допуном извршено је прецизирање мјера заштите свих сегмената животне средине у складу са детаљнијим освртом на могуће утицаје на животну средину у току изградње и експлоатације предметног постројења, на начин утврђен у диспозитиву овог рјешења.

У Законом одређеном року, дана 07.03.2017. године, овом Министарству је достављено мишљење одјељења за просторно уређење општине Котор Варош (број 04/9-370-11/17 од 06.03.2017. године), у коме се наводи да се на основу увида у достављену документацију, сазнања из планиране технологије и Доказима, на предметној локацији, уз поштовање предложених мјера заштите, угрожавање квалитета и квантитета животне средине може свести на дозвољену мјеру, односно да се предвиђеним радним процесом неће угрозити квалитет животне средине, као и становништва и природних добара у ближој и даљој локацији предметног постројења. Даље наводе да се у току извођења радова, као и касније у току експлоатације постројења, морају стриктно проводити прописи, норме и мјере, те правила и упутства регулисана законом и интерним нормативима у циљу очувања животне средине. На крају закључују да за предметни пројекат дају позитивно мишљење уз поштовање напријед наведених чињеница.

Цијенећи да су докази израђени у складу са одредбама члана 85. Закона о заштити животне средине, као и чињеницу да се реализацијом мјера утврђених овим рјешењем утицаји на животну средину могу свести у дозвољене мјере, Министарство је на основу члана 90. Закона о заштити животне средине одлучило као у диспозитиву рјешења.

Накнада у износу од 150,00 КМ наплаћена је у складу Законом о административним таксама („Службени гласник Републике Српске“, број 100/11, 103/11 и 67/13).

Ово рјешење је коначно у управном поступку, те против њега није допуштена жалба, али се може покренути управни спор подношењем тужбе Окружном суду у Бањој Луци у року од 30 дана од пријема овог рјешења. Тужба се предаје у два истоветна примјерка таксирана са 100 КМ судске таксе непосредно Суду или му се препоручено шаље поштом.

Уз тужбу се прилаже ово рјешење у оригиналу или препису.

МИНИСТАР

Сребренка Голић

Достављено:

1. „DSM ELEKTRUS“ д.о.о. Котор Варош
2. Одјељењу за просторно ... општина Котор Варош
3. Републичком еколошком инспектору
4. Евиденцији
5. а/а